

5 HAZİRAN 1967'NİN YILDÖNÜMÜ

Doç Dr. Türkkaya ATAÖV

5 Haziran 1967'de İsrail'in komşu Arap ülkelerine bir saldırısı olmuştu. Bu olayla ilgili olarak bütün belgelerin henüz ortaya çıkmadığı bilinmektedir. Hele 5 Hazirandan önce Amerikan-İsrail görüşmeleri gibi konular bu soruna çok aydınlık getirecek niteliktedir. Ama gene de, bilinen kadarından birtakım sonuçlar çıkarmak mümkündür.

1967 saldırısıyla ilgili iki görüş vardır. Biri, özetle, İsrail'in Arap dünyasının ortasında sıkışıp kalmış, nüfusu az, ufacık bir devlet olduğu ve saldırıya açık bulunduğu görüşüdür. Konuyu böyle inceleyenler İkinci Cihan Savaşında Nazizmin kurbanı olanların çocuklarına karşı en sorumsuz Arap önderlerinin ileri sürdükleri tehditlerin üstünde durmaktadırlar. Bu görüşün en iyi savunmasını, herhalde, Birleşmiş Milletler'de konuşan İsrail devlet adamı Abba Eban yapmıştır. Daha önceleri aynı uluslararası örgütte baştemsilcilik yapmış olan Eban 5 Haziran olaylarını şöyle özetlemiştir :

«5 Haziran sabahı Mısır'ın hava ve kara kuvvetleri İsrail'in Batı kıyıları ve Güney bölgesine doğru harekete geçince memleketimizin seçeceği yol açıktı : yaşamak ya da ortadan kalkmak, ulusal varlığımızı savunmak ya da bundan vazgeçmek.

«Saldırı ithamına karşı, İsrail'in, Varşova kamplarında hayatta kalanlarımızın ayaklanmalarıyla başlayarak, koşulların en kötü olduğu zamanlarda kendini savunmasının tarih içinde insan özgürlüğünün zaferi olduğunu söylemekle cevap vereceğim. Tarihin başındanberi, bugün, İsrail'de yeni bir devlet kurmakta olan insanlar tiranlığa ve saldırıya karşı, çoğu kez, umutsuz koşullar altında karşı koydular. 5 Haziran'daki hareketimiz de, bu geleneğin içinde şerefli yerini almaktadır.»¹

İkinci görüş de, İsrail'i kalabalık bir Arap dünyası içinde saldırıya açık gösteren çevrelerin gerçek durumu yansıtmadıkları, İz-

(1) U. N., *Yearbook of the United Nations* : 1967, New York, Office of Public Information, 1969, s. 175-177, 180-181, 183, 186, 195-196; 200; Güvenlik Kurulu, Toplantı 1352, S/7962.

rail'in gerisinde büyük emperyalist devletlerin yer aldığını, 1956'da bu devletlerin Süveyş Kanalı'nın millîleştirilmesini affedemeyen İngiltere ve Fransa olmasına karşın, bugün de büyük emperyalist devletin Arap ülkelerindeki ulusal kurtuluş mücadeleleri ve anti-emperyalist tutumlarına cephe almak zorunda kalan Amerika Birleşik Devletleri olduğu savıdır. Bu görüşe göre, emperyalist devletlerdeki egemen çevreler, İsrail'in kurulduğu tarihten bugüne, bu küçük devlete Süveyş Kanalı ve Orta Doğu'daki çıkarlarının bir ileri karakolu ve Arap ülkelerindeki kurtuluş mücadelelerini durduracak bir güç olarak bakmaktadırlar. İsrail'in komşularından aldığı toprakları geri vermek şöyle dursun, Mısır, Ürdün, Suriye ve Lübnan'dan daha toprak istemesi ve «Tanrı'nın İbrahim Peygambere Nil'den Fırat'a kadar toprak vadettiği»ne dair İsrail kaynaklı iddiaların hoş karşılanmasının nedeni de budur. Bu görüşe göre, emperyalizm İsrail'i bir savaş aracı olarak seçmekte isabet etmiştir. Emperyalizmin Orta Doğu için bütün dünyadaki dış ve askerî siyasetine uyan bir tutumu vardır. Emperyalistlerin egemen çevrelerinin yapamadıklarını iyi silâhlendirilmiş İsrail yapmakla yükümlüdür. İsrail bazı silâhlı hareketlerinde kendi adına hareket ettiğini ileri sürse bile, genel dünya durumu ve özel olarak Orta Doğu dikkate alındığında İsrail'in, Arapların ulusal kurtuluş mücadeleleri ve ilerici gelişmelerine karşı bir araç olarak kullanıldığı sonucu çıkmaktadır. Zaten, A.B.D. ve Alman Federal Cumhuriyetinin siyasal, diplomatik, askerî ve ekonomik yardımı olmadan, İsrail'in bu saldırılara girişmesi mümkün de değildir. Bu görüşe göre, İsrail, Yahudilerin ulusal çıkarları perdesi ardında, emperyalizmin hizmetinde komşu Arap ülkelerinden topraklar koparan, oradaki ilerici rejimlere darbeler indiren bir karakoldur. 5 Haziran 1967 saldırısında Kahire'ye 85, Şam'a 30 mil yaklaştıkları halde, durmalarının nedeni oralardaki ilerici Arap hükûmetlerinin iktidardan yuvarlanmaları için gerekli koşulların olgunlaştığı hesabının yapılmasıdır. *Newsweek* dergisinin açıkça söylediği gibi,² Orta Doğu'da İsrail, İkinci Cihan Savaşının bitimindenberi, Amerika için bütün dünyadaki müttefik ya da dostlarından çok daha fazla şeyler yapmıştır; İsrail, 1967 savaşını kendi başına kazanmakla Amerikan çıkarlarına da kendi çıkarları gibi hizmet etmiştir.

Bu inceleme iki görüşten hangisinin gerçeklere daha yakın olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla, 5 Haziran'ı hazırlayan olaylar üstünde duracaktır.

(2) 16 Haziran 1967.

Haziran olaylarından bir kaç gün önce, 14 Mayıs'ta, İsrail'in kuruluşunun On-Dokuzuncu Yıldönümü, bu devletin başkenti olan Telaviv'de değil, Filistin'de askerî bir törenle kutlanmıştı. O zaman, yerin seçimi ve törenin hazırlanışını bir kışkırtma olarak kabul edenler olmuş, törene bazı diplomasi temsilcileri katılmadıkları gibi, Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Kuvveti Komutanı General Odd Bull da törende yer almamıştı. Bu sonuncusuna göre, askersizleştirilmiş olan Filistin'deki bu askerî tören uyulması gereken birtakım ilkelerin bozulmasıydı. Gene o zaman, İsrail'in Suriye'ye karşı bir «saldırı plânı hazırlamakta olduğuna» dair bir haber Batı gazeteleri içinde *Le Monde*'da yayınlanmıştı.³

Suriye'ye saldırının birdenbire sözkonusu olmasının nedeni Şam'daki hükûmetin petrolle ilgili olarak aldığı bir karar olarak gösterilmektedir. Petrolle önemli herşeyin Orta Doğu politikasında çok önemli bir yer tuttuğu açıktır. Suriye Irak'tan gelip kendi topraklarından geçerek Akdeniz limanlarına pipeline'larla taşınan petrolün transit ücretini arttırmıştı. Suriye'nin bu başarısı bütün öteki Arap ülkelerine tekeli şirketlere karşı koymanın mümkün olduğunu göstermesi ve bir örnek olması bakımından çok önemliydi. Bu noktada en çok ilgili görünen Amerika'nın bütün bağımsız ve ulusçu politikalara karşı koyan tutumuyla İsrail'in bazı siyasal hedefleri birleşmekteydi.

Birleşik Arap Cumhuriyeti Suriye'ye karşı böyle bir ikili tehdit önünde ilgisiz kalamazdı. Genel Kurmay Başkanı General Fevzi 14 Mayıs'ta Şam'a gitti. İki gün sonra da, Birleşmiş Milletler'deki Suriye delegesi Güvenlik Kurulu'na yazdığı bir mektupta İsrail'in savaş hazırlıkları yapmakta olduğunu ve Amerika'nın da bu bölgedeki gerginliği arttıracak diplomatik faaliyet içinde bulunduğunu belirtiyordu.⁴

17 Mayıs'ta Birleşik Arap Cumhuriyeti Sina sırasındaki Birleşmiş Milletler Barış Kuvvetlerinin çekilmesini istedi. Bazı Mısır birlikleri doğuya doğru hareket etmekteydiler; Mısır'da bir olağanüstü durum ilân edildi. Bu hareketin anlamı açıktı: İsrail Suriye'ye saldıracak olursa, Mısır da müdahale edecekti. Silâha baş vurulduğu zaman, Birleşmiş Milletlere ait birliklerin bu çatışmada arada kalarak zarar görmeleri istemiyordu. Mısır'ın bu hareketi Batı'daki emperyalist çevrelerce, sanki bir kışkırtma olmadan savaşa hazırlıkmiş gibi sunuldu. Oysa, Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin geri çekilmesini bu örgütün Genel Sekreteri olan

(3) 14-15 Mayıs 1967.

(4) S/7685.

U Thant da kabul etmişti. Amerikan ve Alman basını ile Amerikan Kongresinde U Thant'a yöneltilen eleştiriler haftalarca sürdü. Amerika'nın B.M.'deki baş-temsalcisi Arthur Goldberg de Genel Sekreterin bu kararını «esef»le karşılıyordu.⁵ Aslında, yalnız Mısır toprakları üstünde yer alan bir olay eleştirilmekte, İsrail'in kendi tarafında B.M. kuvvetine başındanberi rıza göstermediğine hiç değinilmiyordu. Mısır'ın aksine, İsrail, bu kuvvetleri kendi topraklarına hiç kabul etmemişti. İsrail B.M. gözlemcisi için bile izin vermiyordu. Kaldı ki, B.M. kuvvetlerinin bir ülkede kalması ev-sahibi devletin iznine bağlıydı. İsrail'in bu izni vermemiş olması toprakların sahibi olan devletin bu hakkını ortaya koymaktaydı. Mısır ise, B.M. kuvvetinin tam on-buçuk yıl kendi topraklarında kalmasını tek başına kabullenmiş, şimdi de kaldırılmasını istiyordu.⁶

Batı'nın emperyalist çevreleri Mısır'ın bu hareketini tek yanlı olarak hedef alırlarken, İsrail yedeklerini askere çağırmağa başladı. Bunun üzerine, Mısır da 21 Mayıs'ta yedeklerini silâhlı kuvvetlerin çatısında toplandı. Gene Batı'da birinci değil, ikinci olay dünya kamu oyuna İsrail'in yakında saldırıya uğrayacağı ve kendini savunması gerektiği biçiminde sunuldu. Batı basını İsrail ile Arap ülkelerini nüfus, yüzölçümü, silâhlı kuvvetlerinin sayısı ve silâhları bakımından harita ve tablolarla karşılaştırıyordu. İsrail bu karşılaştırmada zayıf durumda gözüküyor, kamu oyunun sempatisini topluyordu.

Esnek bir vurucu kuvveti olan İsrail'in kendi başına hazırlanması yanında, Amerika'nın Akdeniz'deki Altıncı Filosunun da «Akdeniz'in doğusuna doğru» seyretmekte olduğu bildiriliyordu. 22 Mayıs'ta B.A.C. Akaba Körfezinin ağzında Tiran Boğazına ve bunu denetleyen Şarm El Şeyh'e egemen oldu. Başkan Nâsır, bir gün sonra, İsrail gemilerinin bu boğazlardan geçirilmeyeceğini söylüyordu. Bu olay üzerine Batı basınında Akaba Körfezinin «abluka» edildiği sözü yer etmeğe başladı. Oysa, İsrail'e ait olmayan bütün ticaret gemileri İsrail'in Eylat limânına pek âlâ uğrayabileceklerdi. İsrail gemilerine gelince, bir devletin kendi kara sularında egemenlik haklarının uygulanmasıyla ilgili olarak kararlar alması normal karşılanmalıdır. Kaldı ki, Başkan Nâsır'ın bu konuyla ilgili açıklamasından İsrail'in silâhlı saldırısına kadar geçen süre içinde, Eylat limânına öteki devletlerin ticaret gemileri işledi. İsrail için hayatî önemi olmayan bu limânın yalnız İsrail gemi-

(5) *Yearbook of the United Nations* : 1967, op. cit., s. 169.

(5) Genel Sekreter'in 18, 19 ve 26 Mayıs 1967 tarihli raporları : A/6669; S/7896; S/7906.

(7) *Yearbook of the United Nations* : 1967, op. cit., s. 166.

lerine bir çeşit kapatılışının «İzrail'i boğmak» biçiminde sunulması da çok fazla bir abartma olarak yorumlanmalıdır. İzrail'in Akdeniz'e açık bir ülke oluşu ve bütün ihtiyaçlarını önceden olduğu gibi oradan giderebileceği Batı'nın plânladığı propagandada belirtilmedi. Bu propaganda, aksine, Mısır'ı barışı bozmakla suçlamaktaydı.⁸

Amerika, İngiltere ve Kanada İzrail'in yanında açıkca yer almışlardı. Danimarka ve Kanada, U Thant'ın görüşmeler için Kahire'ye gidişinden yararlanarak, Güvenlik Kurulunun Genel Sekreterin yokluğunda toplanmasını önerdiler. Bu teklifin asıl sahibi, herhalde, Amerika idi. Böyle bir adım, hele U Thant'ın yokluğunda, krizi birdenbire dünya ölçüsünde arttıracaktı. Fakat U Thant'ın yokluğunda böyle bir toplantı isteyen —Amerika hariç— başka bir devlet daha çıkmadığından, bu diplomatik adım da o zaman yarıda kalmıştı. İzrail'i destekleyen çevreler büyük devletlerden Fransa'nın da desteğini kazanmak istediler. Fakat General de Gaulle'ün 2 Hazirandaki açıklaması «ilk silâh kullanan devletin tasvip görme-yeceği» merkezindeydi.⁹

Saldırı başlamadan önce İngiltere'nin bazı davranışları da tipik emperyalist bir tutum çerçevesindeydi. Bir yandan Birleşmiş Milletler ilkelerini savunur görünürken, öte yandan da İngiliz hukuku ölçüleri içinde de suçlu olmaktan kurtulamayan ırkçı Ian Smith'i *HMS. Tiger* adlı gemide kabul eden İngiliz Başbakanı 24 Mayıs'ta verdiği bir demeçte Akaba Körfezinde «seyrüsefer serbestisi»ni sağlamak için bir uluslararası harekâtı destekleyeceğini açıklıyor ve «İngiltere hiçbir tedbiri uygulamaktan kaçınmayacaktır» gibi sözlerle zor kullanmayı da kastediyordu. Harold Wilson 31 Mayıs'ta Amerika ve Kanada'ya giderek «denizci ulusların» ortak bir açıklamaya gitmelerini sağlamak istedi. Bu tasarı geçen yüzyılda Çin'de, Çin-Hindinde ve başka yerlerde uygulanmış olan «gun-boat diplomacy»nin yeni bir biçimi olacaktı. Gene aynı İngiltere 1956'daki saldırıda da, «Süveyş Kanalını kullanan devletler konferansı» formülünü ortaya atarak aynı sonuçları almak istemişti. 1967'de de, İngiliz uçak gemisi *Hermes* Kızıl Deniz'de gözüktü; *Victorious* uçak gemisi ve firkanteyn *Rhyl* de yeni rota emri aldılar. İngiltere bu kez de, kökten bir çözüm, yani Başbakan Nâsır ve grubunun iktidardan uzaklaştırılmasını düşünüyordu.

Bu krizin başındanberi Kanada'nın tutumu da Araplar için olumlu olmadıktan başka, Gaza'daki Birleşmiş Milletler kuvvet-

(8) *New York Times*, 25 Mayıs 1967.

(9) *Le Monde*, 3 Haziran 1967.

lerine dahil Kanadalı birliklerin davranışları uluslararası personel niteliğini taşıyan bir gruba hiç yakışmamaktaydı. Kanadalıların geri çekilirken binaları yıktıkları, işe yarayacak malzemeyi tahribale ayrıca bir kaç yüz bin dolarlık zarar verdikleri Batı basınında işlenmedi. B.M.'in «mavi migferlerini» giyen bazı birliklerin bu derece taraf tutarak davranışları Batı basınında görülmedi.

Amerikan, İngiliz, Kanada ve Batı Almanya'daki çevrelerin İsrail'i silâh kullanmaya sevkeden davranışları karşısında, Başkan Nâsır'ın «İsrail silâha başvurduğu takdirde, Arapların da aynı biçimde mukabele edecekleri» tarzındaki sözleri Batı'daki Arap aleyhdarı propagandada çok işe yaradı. Hele, Filistinli Ahmet Şukeyri gibi bazı Arap ileri gelenlerinin Başkan Nâsır'ın bu sözlerine atıfla, fakat onun üstünde durduğu «İsrail silâha başvurduğu takdirde» koşulunu gereği gibi tekrarlamadan yaptıkları açıklamalar Batı'daki propaganda ustalarına çok iyi kullandıkları fırsatlar verdi.

Saldırıdan önce, Amerika'nın davranışı üstünde kısa da olsa, ayrıca durmak gereklidir. Amerika 1967 krizindeki İsrail'i destekleyen en büyük müttefiki olarak görünmektedir. (İsrail'in belki ikinci büyük müttefiki Batı Almanya'nın saldırıdan sonraki tutumuna biraz ilerde değinilecektir). Yukarda Amerika'nın B. M. Güvenlik Kurulunu Genel Sekreter olmadan toplantıya çağırarak isteyerek, dünya çapında bir propagandaya yönelmek istediğini söylemiştik. Saldırıdan kısa bir süre önce, Amerikan diplomasisi, bu kez tam aksine, sessiz yürütüldü. Başkan Johnson ile İsrail Dış İşleri Bakanı Abba Eban'ın çok gizli tutulan konuşmaları hakkında çok bir şey bilmemekle birlikte, Randolph S. Churchill ve Winston S. Churchill'in *Altı Günlük Savaş* başlığıyla yayınladıkları kitaplarındaki ve *New Statesman* dergisinin bir yayını bize bazı fikirler vermektedir. Bu yayınlarda şöyle denmektedir: «İsrail askerî kuvvetinin üstünlüğü hakkındaki raporlar abartılmamıştı. Başkan Johnson İsrail'e cesaret vererek savaşmayı General Dayan'a bırakabileceğini biliyordu... CIA da Başkan Johnson'u aynı biçimde rahatlatmıştı.»¹⁰ İlerde yalnız baş görüşücülerin değil, öteki görevlilerin de yayınlayabilecekleri anıları bu konuya aydınlık getirilebilir. Johnson-Eban görüşmesi hakkında bugüne kadar yapılan bazı yorumlar ve Amerika'nın Orta Doğu ile geleneksel ilgisi İsrail'in 5 Hazirandaki hareketinin bir «çaresizlik»ten doğduğu görüşünü kabul etmemize meydan vermiyor. Gene bu yüzden, Başkan Johnson'un Eban'ı kabul etmeden önce bir gün bekletmiş olmasını da dünya kamu oyununda sempati yaratmak amacıyla düşünülmüş bir

(10) *The Six Day War*, London, 1967, s. 159; *New Statesman*, 9 Haziran 1967.

jest olarak değerlendirebiliyoruz. Yoksa, bir yandan, Eban beklerken, öte yandan çok daha önce, Amerikan Altıncı Filosunun doğu Akdeniz'e ulaşmış olduğunu da bilmekteyiz. Bu filonun görevinin İsrail'e yardım olduğu çerçevesinde İsrail ileri gelenlerinin açıklamaları gerekli garantilerin zaten çok önceden verilmiş olduğunu, geri kalanının propaganda amacıyla yapılmış hareketlerden ileri geçmediğini bize anlatmaktadır. Hattâ, tam saldırı günü Kahire'ye yeni bir Amerikan Elçisinin atanması, hele 6 Haziranda Birleşik Arap Cumhuriyeti İkinci Başkanı Zekeriya Muhiddin'in Nâsır'ın dış politika danışmanı Dr. Mahmut Fevzi ile birlikte, Washington'a davet edilmiş olmaları İsrail'in hazırlıklarına perde çekmek isteyen siyasal manevralar olarak göze çarpmaktadır. Amerika'nın İsrail'in savaş gücünden haberli olmaması düşünülemez. Hazırlıklarının hangi safhada olduğunu bilmemesi de olanaksızdır. Üstünde önemle durmak zorundayız ki, Amerika saldırıdan önce ya da sonra İsrail'in bu hareketini yermemiş, kınamamıştır. Amerikan ileri gelenlerinin bu davranışları karşısında Orta Doğu'daki savaşın, aslında, emperyalizme karşı durmak isteyen kuvvetleri hedef alan ve emperyalizmin desteklediği bir silâhlı çatışma olduğu kanısı ağırlık kazanmaktadır. Amerikan basınının Başkan Nâsır'ı iktidardan düşürme hedefinde birleşmiş oluşu görmemezlikten gelinemez.¹¹ Hele *New York Daily News*'un «*Türkiyedeki üslerimizi Araplara karşı kullanmayacağımıza dair bu aptalca sözleri bir kenara bırakalım. Türklere şimdiye kadar okadar para verdik ki, üslerimizi ne zaman gerektiyse o zaman kullanmakta haklıyız...*»¹² sözleri bizim çok dikkat etmemiz gereken bir noktadır. Amerika'nın bu saldırı ile genel ilgileri bakımından şimdilik bu kadar.

İsrail'in bu büyük müttefiki gelecek saldırıdan habersizmiş gibi görüldüğü sırada, İsrail'den Levi Eshkol 21 Mayıs'ta ülkesinin hiçbir Arap devletine saldırı tasarlamadığını ilân ediyordu. Ama on gün sonra, Eshkol Kabinesinde bir değişiklik oldu. General Moşe Dayan ve aşırı terörist bir örgüt olan Irgun'un eski lideri Menahem Begin İsrail kabinesine girdiler. Beş gün sonraki askerî zaferde General Dayan'a büyük paylar çıkarıldığı bilinmektedir. Dayan beş (Knesset'teki yemin töreninden itibaren sayılırsa bir) günlük Savunma Bakanlığı sayesinde İsrail kuvvetlerini kesin zafer-

(11) O sırada çıkan çeşitli gazetelerden başka, özellikle **New Republic**, 3 Haziran 1967.

(12) 2 Haziran 1967. Ash : «**Let's cut out the silly talk about not being able to use our bases in Turkey against the Arabs. We have paid the Turks so much money that we have every right to use our bases wherever they are necessary.**»

lere ulaştırarak kadar insan-üstü bir yetenek sahibi olamazdı. Daha makûl olan gerçek savaş hazırlığının da, savaş kararının da daha önce verilmiş olmasıdır. Yoksa, General Dayan tam ihtiyaç anında halkın isteğine boyun eğerek hem ulusu, hem silâhlı kuvvetleri birleştirmiş, örgütlemiş, ayrıntılı savaş plânları yapmış ve onları zaferlere vardırması değildi. Dayan çok önceleri *Der Stern* adlı bir Batı Alman dergisinin muhabiri olarak Güney Vietnam'a gitmiş, orada General William Westmoreland'in konuğu olmuş, napalmin siviller üstündeki etkisini incelemeyi de ihmal etmemişti.

Bu yüzden, Levi Eshkol'un saldırı hazırlanmadığına dair sözleri gerçeği yansıtmıyordu. İsrail saldırısı 5 Haziran sabahı, saat 8:30'da başladığı zaman İsrail sözcüsünün, Mısır'ın harekete geçmiş olması üzerine İsrail'in de «mukabele» etmekte oluşunu söylemesi de aynı biçimde doğrulardan uzak gözükmekteydi. Batı'da İsrail'i tutan güçler de bu olayı «Mısır'ın İsrail'e saldırısı» olarak verdiler.¹³ Aslında, İsrail Hava Kuvvetleri saldırısının ilk saatlerinde Mısır Hava Kuvvetlerinin büyük bir kısmını daha uçaklar yerdeyken ortadan kaldırmıştı. Amerikan Hükûmetinin kendisini resmen tarafsız ilân etmesi güçlü olanın, yani İsrail'in işine yaramaktaydı. Fransa'da ise, kamu oyu Arapların yararınaydı. 8 Haziranda Reuter'in yaptırdığı bir kamu oyu yoklamasına göre, Fransızların yalnız % 19'u İsrail'i tutuyor, 59'u saldırıya karşı çıkıyordu.

İsrail saldırısı çok önceden yapılmış bir plân uyarınca yürütüldü. İsrail Hava Kuvvetleri Komutanı General Mordeçay Hod «bu plânla yaşadık, bu plânla uyuduk, bu plânı adeta yedik, durmadan geliştirdik» diyordu.¹⁴ İsrail daha ilk gün Mısır'da 12, bütün Arap komşularında toplam 25 hava alanına saldırmıştı. Sonra Sina'ya karadan yürümüş, 8 Haziranda bu harekâtı başarıya ulaştırmıştı. Ürdün'e 6 Haziran'da girmiş, iki gün içinde de burada başarıya ulaşmıştı. Filistin'e 7 Haziranda girilmiş, ertesi gün Ürdün Nehri kıyılarına varılmıştı. 9 Haziranda da Suriye'ye vurulmuş, Golan Yükseklikleri ele geçirilmişti.

Birleşmiş Milletler'e gelince, saldırının ilk günü bir karar alınmamış, ilk karar ertesi günü, ikinci, üçüncü ve dördüncü kararlar da 7, 9 ve 12 Haziranda alınabilmişti. Kararların hiçbirinde saldırı kınanmıyor, saldırganın 5 Hazirandan önceki sınırlara çekilmesi istenmiyordu. Güvenlik Kurulundaki Amerikan baş-temsilcisi Goldberg «özgürlük» ve «adalet» kelimeleriyle süslü cümleler yaparak, saldırganın geri çektilmesine yarayacak kararların alınma-

(13) Örneğin: *France Soir*, 5-6 Haziran 1967.

(14) Churchill ve Churchill, *op. cit.*, s. 91.

sını önledi.¹⁵ Bundan başka, Batı basını genellikle napalmin kullanılmış olmasını sessiz geçmek istiyordu. İzraillilerin, bu arada, Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine mensup 11 Hintliyi öldürdükleri de sessiz, sedasız geçirilmek istendi. İşgâl edilen Arap topraklarında asıl sahiplerine ait evlerin sadece üç saat önce haber vererek yıktırıldıkları, Ürdün'deki Kalkilya kentinin yerle bir edildiği, bunlardan başka Latrun, Guş Etsion, Gaza, Rafa ve Al Ariş'de toplu halde öldürme ve yağma olduğuna pek dokunulmuyordu. Savaş tutsaklarının aç, susuz ve elbiseleri alınarak çölde ölüme bırakılışlarına fazla yer verilmemekteydi. Yüz-binlerce insan bu savaştan sonra da evsiz, barksız kalmıştı ... Bütün bunların İzrail'in hayatta kalabilmesi ya da kendini savunabilmek için yapıldığı savı doğru olarak kabul edilemez.

İzrail emperyalist devletlerin egemen çevreleri tarafından petrol yüklü ve stratejik önemi olan bu bölgede Batı kapitalizminin çıkarlarını koruma ve Arap ülkelerindeki ulusal kurtuluş mücadelelerini önleme ve ilerici Arap rejimlerini iktidardan düşürmek için bir araç, bir vurucu güç olarak kullanılmaktadır. İzrail'e dışardan gönderilerek her yıl giren 500-600 milyon doların hiç değilse bir kısmı bu ilişkileri ayakta tutmak içindir. Emperyalizmin Orta Doğu'da doğrudan doğruya yapamadığı ya da yapmak istemediği bazı işleri İzrail'i kullanarak yaptırması Türkiye'nin de içinde bulunduğu bu bölgeyi daha hassas bir duruma sokmaktadır. Sık, sık tekrarlanan saldırılar ve krizlerde Batı kapitalizminin İzrail'e arka çıkışının, tabii ki, büyük rolü vardır.

İzrail'i destekleyen emperyalist devletler içinde Batı Almanya'nın sözünün ilerde edileceğini söylemiştik. Amerika'dan başka İzrail saldırısını destekleyen devlet de buydu. Saldırıdan önce ve sonra iki ülke arasında yüksek rütbeli asker ve sivil kişilerin karşılıklı ziyaretleri olmuş, İzrail Batı Almanya'dan askerî yardım almıştı. İzrail'in 5 Haziran saldırısı Almanya'ya silâhlı saldırıların toprak kazanmada hâlâ geçerli bir yol olduğunu ispatlıyordu. Batı Almanya bazı sınırlarını nükleer savaşa meydan vermeden zorlayabilir, aldığı topraklar da yanına kalabilirdi. İkinci olarak, Kobra anti-tank füzeleri başta olmak üzere, Batı Alman silâhlarının etkenliği de, böylece, denenmiş oluyordu. Üçüncü olarak, Batı Alman askerî çevrelerinin bazı strateji kavramlarının geçerliliği de denenmiş maktaydı. Bu deneylerin Avrupa'ya aktarılması da mümkündü. Bunlardan başka, Almanlar İzrail'i atom bombasına sahip bir devlet olarak da görmek istiyorlardı. İzrail'de çok sayıda Batı Alman-

(15) *Yearbook of the United Nations* : 1967, op. cit., s. 178, 179 ve 184.

yalı nükleer fizikçi vardır. Dimon çevresindeki nükleer reaktör ve araştırma merkezi yabancılara kapalıdır. Termo-nükleer harb-başlıklı balistik füzelerle ilgili özel kurulun başkanı Heidelberg'deki Max Planck Enstitüsünden gelmiş olan bir fen adamıdır.

Batı'nın bazı kapitalist ülkeleri tarafından desteklenen, güçlendirilen ve kışkırtılan İsrail bu savaştan sonra Ürdün'den büyük bir toprak parçası almıştır. Evvelce, buralarda bütün Ürdün nüfusunun % 48' i yaşamaktaydı. Şimdi işgâl edilmiş olan bu topraklarda Filistin, Nablus, Cenin ve Hebron gibi ticaret merkezleri vardır. Ürdün Nehrinin Batı kıyıları bu memleketin en mümbit tarım bölgesiydi. Bu zenginliklerin kaybindan başka, İsrail'in Ürdün bankalarındaki para rezervlerini de ele geçirerek Ürdün dinarının değerini düşürmesi Ürdün ekonomisine vurulan başka bir darbe oldu.

Ürdün'den toprak koparılışın bir sonucu da işgâl edilen yerlerden göçen Arapların susuz, elektriksiz, sağlık koşulları kötü kalabalık çadırlara doluşmaları oldu. Sebep olunan bu sonuç karşısında Amerika'nın göçmenler sorununa harcanmak üzere beş milyon dolar vermesi ciddi bir şey olarak kabul edilemez. Hatırlamak gerekir ki, Pers Körfezindeki bir kaç bin kişilik Abu Zabi emirliği bile aynı amaç için bunun iki-buçuk katını ödemiştir. Bazı Arapların Birleşmiş Milletler kararıyla işgâl edilmiş topraklara dönmeleri de bir hayli güç olmuş, İsrail önce müracaat formlarının üstüne kendi bayrağındaki «Davud Yıldızı»nı bastırarak az kimsenin baş vurmasını sağlamaya çalışmış, sonra müracaat için sadece iki hafta tanımış, işgâl sırasında bütün resmî evrak tahrib edildiği halde geriye dönmek isteyenlerden önceden orada oturduklarının kanıtlarını istemişti. Böylece, korku, baskı ve sürülme sonucu kendi yurtlarını terkedenlerin yalnız 14,000'i geriye dönebildi. İsrail Amerika'daki 5,5 milyon, Sovyetler Birliği'ndeki 2,2 milyon, Fransa'daki 520,000, İngiltere'deki 45,000 ve Arjantin'deki 450,000 Yahudinin İsrail'de yerleşmesini tasarlar ve ister Brooklyn'den, ister Frankfurt'tan gelsin, ecdadının 2,000 yıl önce paylaştıkları bu topraklarda Yahudilerin hakları olduğunu iddia ederken, daha 1948 yılında, sonra 1956'da, daha sonra da 1967'de kendi topraklarından çıkarılan Arapları geriye kabul etmek istememektedir.

Emperyalizmin müdahalesi sonucu Orta Doğu son derece gergin bir hava içinde yaşamakta devam etmektedir. İsrail işgâl ettiği toprakları bırakmamaktadır. Bir-buçuk milyona yakın Arap göçmeni uzun yıllar çok kötü koşullar altında yaşamaktadır. Amerika başta olmak üzere, emperyalizm neo-kolonyalist ilişkileri Araplara kabul ettirmeğe çalışırken, Arap ülkelerindeki tam bağımsızlık, ulusal birlik ve toplumsal ilerleme fikir ve örgütleri güçlenmektedir.